

НИКОЛАЙ РАЙНОВ ДЯВОЛСКИ ЧИРАК

chitanka.info

Една майка имала много ленив син. Давала го да се учи на какви не занаяти, но той все не прихващал; бягал от майстора си, не работел със сърце, та никакъв занаят не научил. Най-сетне майка му решила да го даде на един шивач. Повела го от село към града, но времето било дъждовито, пътят се бил разкалял, мъчно се вървяло. Седнали край пътя да си починат до един дълбок кладенец.

Бабичката от старини и от умора се едвам свила и като седнала, извикала „ох“, както охкат старите хора. А в кладенеца живял един дявол, чието име било Ох. Излязъл той из кладенеца и попитал бабата:

— Защо ме викаш, бабо?

И като видял до нея седнало момче, рекъл й:

— Това момче трябва да е твое, къде си го повела? Бабата отговорила:

— Давах го много пъти на занаят, все бяга. Нищо не е научило още. Сега го водя да го дам шивач, дано там се застои!

А дяволът казал:

— Я виж какво зло време! За тебе ли е на старини да биеш друм чак до града? Я дай на мене момчето за чирак, три години ще го уча, на много занаяти ще го науча, па след три години ела тук, та си го вземи!

Бабата, като не знаела на какъв занаят ще учи дяволът сина й, дала му го да чиракува и си отишла.

Дяволът спуснал детето в кладенеца. На дъното имало кръстопът и всяка от четирите пътеки водела в отделна стая. В една от тия стаи отвел дяволът чирака си. Момчето видяло в стаята наредени много детински глави. То се уплашило и попитало майстора си какви са тия глави.

— Тия глави са на ония деца, които не са слушали и запомнили каквото ги уча — отвърнал дяволът.

И почнал да учи момчето. Изплашено от туй, което видяло, момчето с голямо внимание слушало това, що го учил дяволът, и гледало всичко да запомни. Учил го дяволът час-два, па си излязъл. Тогава в стаята влязла жената на дявола. Тя рекла на чирака:

— Виждаш ли тия глави? Те са все на момчета като тебе, които са били чираци на мъжа ми. Щом някое момче изпече занаята и покаже на дявола, че умее вече всичко да прави като него, той го убива от завист и му забожда тук главата. Дяволът не иска друг да бъде майстор като него. Та и ти, ако си жалиш живота, учи и всичко добре запомняй,

но недей показва пред него, че си научил сръчностите му. Той ще те учи и ще те бие ей с тия камшици, но ти търпи и се не показвай, че знаеш.

Така и направил чиракът. Много му допаднало да изучи майсториите на дявола, всичко слушал и запомнял, но пред майстора си не правел нищо, от което да разбере оня, че му е взел занаята. Дяволът се преобразявал пред момчето на заек, на лисица, на крава, на куче, на какви ли не животни и правел още сума чудни работи. Чиракът следял що прави майсторът и когато останел насаме, сам правел като него, но пред очите му не показвал, че е научил нещо. Дяволът го биел, а той търпял, докато му взел занаята.

Тъй минали уречените три години. Дошла в края на третата година бабичката при кладенеца — да си вземе момчето. Пак извикала:

— „Ох“! — и дяволът излязъл из кладенеца. Дяволският чирак също чул гласа на майка си, престорил се на дим и излязъл подир майстора си. Като видял дяволът, че момчето знае да се преструва като него, решил да го измоли от майката поне още за половина година, та да го убие.

И той почнал да й говори:

— Много е лениво твоето момче, бабо: и с кротост го учих, и с бой — нищо не помага. Не слуша, не прихваща. Три години учи, нищо не можа да научи от моя занаят. Я ми го остави поне още за шест месеца — да го поуча още малко, па после си го вземи: все ще научи нещо.

Но момчето не искало вече да стои. Па и майка му не склонила да го остави.

— Стига му това — рекла тя на дявола. — Не мога вече да го държа на занаят; няма кой да ме гледа. Досега се прехранвах с чужда работа: метях, перях, чистех по хорските къщи; но сега вече не мога: старини ме натиснаха, не виждам, слаба съм. Една нивица имаме, нека дойде момчето да я оре, да я сее — все ще има що да яде и то, па и за мене ще остане. Не мога вече сама при жив син, намъчих се!

— Тогава — рекъл дяволът — остави ми го поне за три месеца!

— Не го оставям ни за ден — отговорила бабичката и си повела момчето към село.

Трябвало да минат през една гора. Бабичката се изморила от ход и сред гората седнала да си почине. Ето че по пътеката се задал един

турски паша, тръгнал по лов. Бабицката се оплакала на сина си, че когато слугувала при пашата, той я карал по цял ден да работи, не й давал да си отпочине, а видел ли я да скръсти ръце от умора — карал слугата да я бие с камшик. Но това тя разказала на сина си тихо, да не я чуе големецът.

— Добре — рекло момчето, — щом е тъй, аз ще му платя ей сега. Ще се престоря на хрътка, а той ще поиска да ме купи. Ти му поискай за мене хилядо гроша и му кажи, че мене продаваш, ала чула на гърба ми не продаваш.

Момчето се преобразило на хубава стройна хрътка, заприпкало по пътеката, мръднало в храсталака и изкарало една лисица пред пашата. Големецът убил лисицата. В това време излязла на пътеката бабицката и повикала хрътката. Кучето заскачало радостно около нея. Пашата поискал да купи от бабата кучето и я запитал колко иска.

— Хилядо гроша — рекла бабата. — Но чула не продавам, защото имаме въщи друга хрътка, та на нея ще го сложа.

— Защо ми е твоят чул? — казал пашата. — Аз ще й направя свилен чул. Вземи тоя.

Броил й хилядо гроша и взел хрътката. Бабата прибрала чула и си тръгнала към селото. Пашата пуснал хрътката да му изкарва лов. Кучето търтило през един чукар, спаднало в едно ниско място, притаило се там и отново се превърнало на момче. Спуснал се и пашата в низината, гледа — хрътката се никъде не вижда.

— А бе, момче, видя ли някъде хрътка да мине оттук?

— Видях, паша — рекло момчето. — Ето из тоя чукар изгони вълк. Трябва да е минала отвъд чукара.

Пашата се емнал по чукара, а момчето излязло на пътя и настигнало майка си.

Наближили един пазар. Момъкът рекъл:

— Мамо, аз ще се престоря на един хубав кон, а ти искай за мене две хиляди гроша. Но въжето, с което ще ме вържеш, не продавай, защото в него ми е силата: ако го продадеш, няма да мога вече да се превърна на човек.

Щом издумал тия думи, ето че пред бабицката заприхтял висок и гиздав кон, силен, млад и буен. Бабата едва могла да го удържи за въжето. Като видели купувачите тоя хубав кон, всички го наобиколили.

— Продаваш ли го, бабо?

- Продавам го, синко.
- Колко искаш за него?
- Две хиляди гроша.
- Скъп е.

Тоя питал, оня питал, дошъл и конярят на пашата. И той попитал колко иска бабата за коня.

— Две хиляди гроша — рекла тя. — Само въжето не продавам. Имам си друг кон в село, та него ще вържа.

— Защо ми е въжето? — рекъл пашовият коняр. — Пашата ще купи на тоя кон сребърна юзда.

И той купил коня. Бабата взела двете хиляди гроша и си отишла в село с въжето. А конярят закарал коня в пашовия обор. Той поръчал на слугите хубаво да гледат коня, да го чистят и хранят обилно, та да се зарадва пашата, като се върне от лов и го види. Но щом през нощта слугите заспали, конят се превърнал на момче. Момчето излязло из обора, отвързало конете на пашата и ги пуснало, па побягнало към село.

Майка и син заживели оттогава честито и охолно, додето похарчили трите хиляди гроша. Но всичко се свършва на тоя свят, а парите — най-бързо. Майка и син останали без аспра.

— Що да правим сега? — запитала угрижено бабичката. — Няма какво да ядем.

— Ще му се намери леснината — отвърнало момчето. — Аз ще се престоря на един едър, хубав, охранен вол, а ти ме откарай на пазара, та искай за мене хилядо гроша. Но въжето не продавай!

Така и станало. Бабичката откарала вола на пазар и търсила купувачи. Мнозина харесвали вола, но им се виждал скъп. Там бил и дяволът, престорен на търговец. Той разбрал, че момчето се е престорило на вол, та решил да го купи, да го заколи и да направи от него пастърма, много го било яд, че това момче успяло да му вземе занаята. Приближил се търговецът до вола, изгледал го отсам-оттам, па запитал бабата колко иска за стоката си.

— Хилядо гроша — рекла тя.

— Скъпо искаш — казал търговецът. — Давам ти хиляда гроша, ако ми дадеш и въжето, с което е вързан волът за рогата, че няма с какво да го отведе.

— Въжето не ми е за продан — рекла бабата. — Друг вол имаме вкъщи, за него ми трябва.

— Та колко струва едно въже? — рекъл дяволът. — Давам ти сто гроша за него: за сто гроша ще си накупиш цял куп въжета.

— Не ми е за продан — казала бабата. — И хиляда гроша да ми даваш, не ти го давам.

— Добре — казал дяволът, — давам ти за него две хиляди гроша, че без въже не мога да си откарам вола.

Бабата се полъгала от парите и забравила какво ѝ било казало момчето. Тъкмо когато взела трите хиляди гроша от търговеца за вола и за въжето, ето, че въжето се изплъзнало из ръката ѝ, а по пазара хукнал да бяга заек: момчето се било престорило на заек. Но и дяволът изчезнал в тоя миг: той се преобразил на ловджийско куче и търтил подир заека — да го улови и разкъса. Но заекът изчезнал, а над пазара полетяла яребица. Дяволът се престорил тогава на сокол и литнал подир яребицата. В това време край пазара една мома хранела кокошките на един харман. Дяволският чирак се превърнал в червена ябълка и паднал в скута на момата, при царевицата. Момата се израдвала и скрила ябълката в пазвата си.

През това време бабичката чакала, чакала момчето си, но като не дошло, отишла си вкъщи. А дяволът се престорил тутакси на шивач, забол ножица и аршин в пояса си и се изстъпил пред момата.

— Моме — рекъл ѝ той, — хайде да ти уشيا празнична премяна, но ти ми дай ябълката, що скри в пазвата си.

— Добре — казала момата. — Ела вкъщи да ти дам шаяк.

Взел шивачът шаяка, измерил го, скроил го и ушил на момата дрехи. Но тъкмо бръкнала тя да извади от пазвата си ябълката, момчето се превърнало в просо и се разсипало от шепата ѝ поземи. Като видял дяволът тая голяма хитрина на чирака си, престорил се на квачка с дванадесет пилци; квачката и пилците почнали да кълват просото, докато го изкълвали до зърно. Дяволът мислел, че е вече изял момчето. Но едно просено зрънце било паднало в цървула на момата: не го видели ни пилците, ни кокошката. И ето че момчето се престорило на лисица, подгонило пилците и квачката, та ги разкъсало всички.

Тъй изчезнал дяволът, който се заел да учи на дяволии момчето, а то излязло от дявола по дявол. Додето момата стояла и се чудела на

това, що става пред нея, лисицата се превърнала отведнъж на момче —
и то си отишло в село.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.